

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ**

РЕЦЕНЗИЈА

рукописа

Thèmes ragusains et autres sujets linguistiques serbo-français

(Дубровачке и друге српско-француске језичке теме)

проф. др Селене Станковић

Уз захвалност на указаном поверењу са задовољством вам достављам рецензију књиге *Thèmes ragusains et autres sujets linguistiques serbo-français* (Дубровачке и друге српско-француске језичке теме) аутора др Селене Станковић, ванредног професора на Департману за француски језик и књижевност Филозофског факултета у Нишу.

Рецензирани рукопис садржи око 150 страница компјутерских уређеног текста написаног на француском језику, изузев Резимеа који је на српском језику. Његов централни део сачињавају четири обимне студије – I. *À propos d'un texte en français sur la langue des slaves*, II. *Le datif possessif enclitique dans « Osman » de Dživo Gundulić et ses équivalents dans sa traduction en français*, III. *Sur la possessivité du génitif non prépositionnel dans « Osman » de Dživo Gundulić et les équivalents français* и IV. *Sur l'expressivité des pronoms personnels en français et en serbe* – које су повезане обрађеним језичким темама и/или културолошким и географским контекстом. Оне приказују резултате морфосинтаксичких, синтаксичких, стилистичких и лингвокултуролошких истраживања контрастивног карактера на релацији између српског и француског језика. Истраживања су спроведена током последње четири године. Како истиче ауторка, поједини делови ових студија објављени су у различитим научним публикацијама, а за ову прилику они су измењени и проширени. Због враћања разматраним језичким феноменима и темама унесени су нови погледи на њих, дати су нови закључци, а консултована је и нова литература. Информације о корекцијама и допунама, као и библиографске податке о текстовима др Селена Станковић је навела у засебном одељку књиге – *Notes*

bibliographiques sur les études publiées dans ce livre – који се налази након студија и додатка са француским преводом осмог певања Гундулићевог *Османа* (*Annexe : Antoine de Sorgo. Traduction du « Chant huitième » du poème « Osman »*). Део истраживања који се објављује први пут доноси нове чињенице и реинтерпретације познатих појава употпуњавајући раније урађене студије. Саставни сегмент рукописа чине исто тако уводна реч ауторке (*Avant-propos*), два драгоцене и значајна додатка – регистар појмова (*Index des termes*) и регистар властитих имена (*Index des noms propres*) – и резиме на српском језику (*Дубровачке и друге српско-француске језичке теме*).

У раду *À propos d'un texte en français sur la langue des Slaves* (*О језику Словена у једном тексту на француском језику*), који отвара ову књигу, разматра се текст на француском језику настао почетком XIX века у коме се тематизује питање језика Словена, односно питање постојања једног језика, заједничког свим словенским народима. Аутор текста, Антун Соркочевић (1775–1841), дубровачки дипломата, писац, композитор и последњи представник Дубровачке републике у Француској, износи своја размишљања о „словенском језику” и његовом односу са другим, несловенским језицима, као и о говорницима, припадницима словенске језичке заједнице, о њиховим карактерним цртама и о дијалектима којима они говоре. Значајан и занимљив, пре свега са културолошког аспекта, али и недовољно познат Соркочевићев текст *Mémoire sur la langue slave* др Селена Станковић осветљава применом дескриптивне методе и износи Соркочевићеве идеје и запажања о језику Словена и његовим говорницима.

Студија *Le datif possessif enclitique dans « Osman » de Dživo Gundulić et ses équivalents dans la traduction en français* (*Енклитички посесивни датив у „Осману” Џива Гундулића и његови еквиваленти у преводу на француски језик*) у средиште пажње ставља употребу дативних енклитичких облика личних заменица са службом посесивног детерминатора у *Осману* Џива Гундулића (прва половина XVII века) и анализу њихових еквивалената у преводу епа на француски језик (Антун Соркочевић, 1838). Анализа посесивног датива спроводи се уз помоћ контрастивног метода на тексту *Пјевања осмог*, јединог Гундулићевог певања које је објављено у преводу на француски језик.

На материјалу из епа *Осман* Џива Гундулића у оквиру текста *Sur la possessivité du génitif non prépositionnel dans « Osman » de Dživo Gundulić et les équivalents français* (*О посесивности беспредлошког генитива у „Осману” Џива Гундулића и француским*

еквивалентима) испитује се посесивни беспредлошки генитив у функцији неконгруентног атрибута у српском језику и разматра се преношење ове српске супстантивне синтагме у преводу *Османа* на француски језик. Као и у претходној студији, контрастивна морфосинтаксичка, синтаксичка и стилистичка анализа усмерена је на текст *Пјевања осмог*.

У студији *Sur l'expressivité des pronoms personnels en français et en serbe* (О експресивности личних заменица у француском и српском језику) предочавају се употребне вредности француских и српских личних заменица на плану експресивности, односно ове језичке јединице анализирају се као средство за исказивање експресивне модалности, посебне врсте субјективне модалности. Личне заменице се испитују као: а) средство за афективно истицање семантизма обележеног лица и његовог емоционалног стања; б) средство за наглашавање афективности радње; в) средство за исказивање афективног односа према предмету исказа. Осим тога, разматра се и мотивација за експресивну употребу личних заменица и утицај афективности на саговорника. Емоционалне и експресивне функције личних заменица у ова два језика истражују се у контрастивном приступу двосмерног карактера и применом дескриптивне методе како би се добила комплетнија слика истраживаног феномена. Језичку грађу сачињавају примери ексцерпирани из француских романа и њихових превода на српски језик, као и примери забележени у српским књижевним делима и у њиховим преводним верзијама на француском језику.

У књизи је након представљених истраживања приложен вредан додатак *Annexe : Antoine de Sorgo. Traduction du « Chant huitième » du poème « Osman »* (Анекс: Антоан Сорго. Превод „Пјевања осмог” поеме „Осман”) који садржи француску верзију *Пјевања осмог* епа Осман Џива Гундулића преузету из монографије Антуна Соркочевића *Fragments sur l'histoire politique et littéraire de l'ancienne République de Raguse et sur la langue slave*, Paris 1839 (*Фрагменти о политичкој и књижевној историји старе Дубровачке републике и о словенском језику*, Париз 1839).

Уз добру организацију излагања разматране језичке проблематике, разумљиво и прегледно описане резултате истраживања, језички и стилски уређен, са свим елементима научне апаратуре, рукопис др Селене Станковић успешно даје одговоре на један број

питања везаних за српско-француске језичке феномене. Отуда он представља значајан допринос лингвистичкој литератури, доноси подстицаје и смернице за будућа проучавања граматичких, стилистичких и лингвокултуролошких тема на релацији између ова два језика.

Имајући у виду све наведено, Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу топло препоручујем да подржи штампање књиге *Thèmes ragusains et autres sujets linguistiques serbo-français* аутора проф. др Селене Станковић.

У Новом Саду, 15. августа 2020.

Проф. др Ненад Крстић
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду